

RESTAURATORIAUS DIRBTUVĖS

SSH-36 šalmas

Restauratorius Martynas Kosas

SSH-36 yra pirmasis sovietų masinės gamybos plieninis šalmas, kuris turėjo pakeisti iki tol naudotus prancūziškus Adriano M16 ir suomiškus Sohlberg M17 šalmus. SSH-36 dizainą paveikė prancūziškasis Adriano, kurį dar Pirmojo pasaulinio karo metais naudojo carinės Rusijos armija. SSH-36 vardą gavęs šalmas pradėtas gaminti 1935 m. Lysvensky metalurgijos gamykloje. Jau po metų tokio tipo šalmais aprūpinta kariuomenė.

SSH-36 šalmas – pusrutulio formos, su išsikišusiu skydeliu ir šoniniais nuolydžiais. Jis gamintas iš 1,1 mm storio plieno, svėrė 1200–1300 gramų (priklausomai nuo dydžio). SSH-36 buvo 4 dydžių, o pošalmis – 8 (nuo 53 iki 60). Viršuje šalmas turėjo ventiliacijos angą, kuri pridengta prie šalmo prikniedytu dangteliu. Pošalmis gamintas iš audinio arba odos, tvirtinamos ant aliuminio juostelės, kurios funkcija – sugerti smūgius ir suteikti papildomą ventiliaciją. Pošalmis prie šalmo tvirtintas trimis kniedėmis. Šalmų smakro dirželiai gaminti iš odos arba brezento, o jų ilgis reguliuotas naudojant kvadratinę sagtis. SSH-36 dažytas tamsiai žalia spalva.

SSH-36 pirmąjį ugnies krikštą gavo Ispanijoje, kur 1936–1939 m. vyko pilietinis karas. Sovietai tiekė šalmus Ispanijos respublikonams. Kitas šalmo išbandymas vyko 1938 m. Tolimuosiuose Rytuose kovose su

Japonija prie Chasano ežero bei 1939 m. vasarą japonų kariuomenei įsiveržus į Mongolijos teritoriją ir prie Chalchin Golo upės pasienio regione susidūrus su RKKA (Darbininkų ir valstiečių raudonąja armija, arba sutrumpintai Raudonąja armija (pavadinimas naudotas 1918–1946 m.)). Po šio mūšio šalimas pradėtas vadinti „Khalkhingolka“. Gavę ugnies krikštą Chalchin Golo upės regione, SSH-36 turėjo patirti Suomijos šalčius per Žiemos karą, buvo nešiojami okupuojant Lenkijai priklausančią Vakarų Ukrainą bei Baltarusiją. Dėvėdami tokius šalimus 1940 m. okupantai įžengė ir į Lietuvą, Latviją bei Estiją.

Šalimas į restauratoriaus dirbtuves pakliuvo netekęs pirminės išvaizdos, blogos būklės: su susiformavusiais korozijos židiniiais, vietomis – kiauryminiiais prarūdimėjimais; paviršius padengtas nešvarumais bei neaiškios kilmės medžiagomis, įtrūkimais; prarasta ventiliacijos angą dengianti detalė, neišlikęs pošalmis. Nuspręsta šalimą konservuoti, t. y. pašalinti korozijos produktus bei susikaupusius nešvarumus, padengti konservavimo medžiagomis. Prarastų detalių nutarta neatkūrinėti ir tiesiog palikti šalimą tokį, koks jis yra.

Eksponatas buvo valomas specialiomis restauracinėmis priemonėmis: valyti susikaupę nešvarumai, suminkštinti ir mechaninėmis priemonėmis pašalinti korozijos židiniai. Metalo paviršius suvienodintas ir padengtas restauracinėmis konservavimo medžiagomis. Darbo rezultatas – pirmąją Lietuvos sovietinę okupaciją menantis eksponatas konservuotas, atidengta po rūdžių sluoksniu išlikusi žalia šalimą dengusių dažų spalva, eksponatui suteiktas ekspozicinis vaizdas.

© KDFM / Martynas Kosas

© KDFM / Martynas Kosas

© KDFM / Martynas Kosas

© KDFM / Martynas Kosas